

МАРИНІВ ІВАННА ІГОРІВНА

кандидат юридичних наук, доцент кафедри права
Європейського Союзу Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,

ЯРМАК АНАСТАСІЯ ДМИТРІВНА

студентка Міжнародно-правового факультету На-
ціонального юридичного університету імені Яро-
слава Мудрого

УДК 342.7

DOI 10.37772/2518-1718-2021-1(33)-9

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОМАТИЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

В статті досліджується сучасний стан міжнародно-правового регулювання соматичних прав людини та різні підходи вчених до надання їх дефініції. Аналізуються існуючі європейські стандарти захисту таких прав згідно з положеннями Конвенції про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину (1997 р.). На прикладі прецедентної практики Європейського суду з прав людини розглядаються основні групи порушених прав заявників, які опосередковано пов'язані із захистом біоетичних, біомедичних та соматичних прав.

Ключові слова: соматичні права, біоетика, біомедицина, ЄСПЛ, ЄКПЛ.

Постановка проблеми. Постійний розвиток біології та медицини призвів до утворення нової філософської дисципліни та розділу прикладної етики - біоетики. Поняття «біоетика» згідно з визначенням Ж. Отуа та М.-Е. Парізо, розкриває її зміст як «комплекс досліджень, дискурсів і практик, як правило, мультидисциплінарних, спрямованих на з'ясування або вирішення етичних питань, що виникають під час розвитку та застосування біомедичних технологій». У правовому полі такий розвиток простежується появою нової групи прав людини - соматичних прав (з грецької мови «soma» - тіло), що стосуються повноважень людини на розпорядження своїм тілом. Для регулювання правових відносин у цій галузі повинні бути вироблені певні принципи, стандарти та методи. Зараз міжнародно-правові стандарти прав людини в сфері соматичних прав перебувають на стадії формування, невирішеним залишається питання меж та імперативності відповідного правового (зокрема, і міжнародно-правового) втручання.

Мета роботи. Проаналізувати міжнародно-правові акти, які прямо або опосередковано стосуються правового регулювання соматичних прав, а також практику захисту таких прав в Європейському суді з прав людини.

Аналіз останніх досліджень. Біоетичні питання привертають все частіше увагу авторів, що працю-

ють у різних галузях наукових знань, серед них Е. Ж. Судо, Ді Бернардо Дж, Рамон Л. Лукас, Е. Згречча, Б. Юдін, А. Іванюшкін, М. Чашин, О. Ліщинська-Милян, С. Пустовіт, І. Бойко та ін. Безпосередньо правові проблеми біоетики, зокрема і їх міжнародно-правові аспекти розглядають у своїх працях П. Вітте, С. Стеценко, І. Сенюта, Р. Гревцова, М. Медведєва, А. Абашидзе, А. Солнцев, Є. Тарасьянц, Н. Седова, А. Овсюк, П. Тищенко, Г. Терешкевич, О. Кашинцева тощо.

Виклад основного матеріалу. Нині не існує загально визнаного поняття «соматичних прав». Більшість науковців зводять цю групу прав до узаконеної можливості людини користуватися своїм тілом. А. Мезяєв і А. Солнцев розкривають сутність соматичних прав через визнану суспільством і державою можливість певної поведінки, що виражається у повноваженнях із розпорядження людиною своїм тілом [1, 16]. На думку М. Лаврика, термін «соматичні права» є полісемантичним і може використовуватися: у дискусіях щодо тілесності людини з позицій прав людини; для позначення домагань людини до суспільства щодо самостійного розпорядження власною тілесністю (частина цих домагань може набути статусу суб'єктивних прав); у суто юридичному сенсі – як визнана суспільством та державою можливість людини розпоряджатися власним тілом [2, 26].

Для термінологічного визначення, за твердженням Ю. І. Турянського, важливо визначити основну ознаку цієї групи прав людини – безпосередньо пов'язані з тілом людини. Що ж розуміти під тілом? Фізична структура людини складається з людського тіла, яке, у свою чергу, має складну будову та створено різнотиповими клітинами, які структуруються у тканини, що створюють органи. Отже, говорячи про право людини розпоряджатися своїм тілом, можна мати на увазі таке: 1) право вирішувати особливості функціонування та зовнішнього виразу цілісного тіла як людського організму; 2) право здійснювати такі дії відповідно до певного органа/органів чи тканин. Соматичні права передбачають право користуватися всіма незабороненими можливостями особи, пов'язаними з її тілом, органами та тканинами, на власний розсуд. Постає таке питання: чи має право людина розпоряджатися тими біологічними компонентами, які вже відмежовані від її тіла, як-от частини тканин, ДНК, кров, сперма тощо. Таке право також належить людині, на тій же підставі, що і правові можливості щодо всього тіла, – на основі вільного волевиявлення особистості та її людської гідності [3, 113].

Для кращого розуміння поняття соматичних прав, варто розглянути найбільш обговорювані права, які відносять до соматичних. Зауважимо, що повного зведеного переліку соматичних прав немає, як у теорії, так і в офіційних джерелах. Однак можна навести декілька прав, що є найбільш дискусійними. Серед них: право на смерть; право людини відносно її органів; репродуктивні права людини (позитивного характеру – штучне запліднення та негативного характеру – аборт, стерилізація); право на зміну статі; право на клонування як всього організму, так й окремих його органів; право на трансплантацію органів; застосування евтаназії тощо [4, 300].

Початковим етапом формування концепції біомедичних прав стало осмислення забезпечення прав людини при проведенні медичних експериментів. Першими міжнародними документами, що містять дані положення стали: Нюрнберзький кодекс 1947 р., Гельсінська декларація 1964 р., Токійська декларація 1975 р. У Токійській декларації, яка була ухвалена на 29-й Генеральній асамблеї Всесвітньої асоціації лікарів в 1975 р., містяться керівні принципи для лікарів, що стосуються катувань та інших жорстоких, нелюдських чи таких, що принижують гідність видів поводження і покарання у зв'язку із затриманням та ув'язненням.

Хартія Європейського Союзу про основні права в статті 3 проголосила, що кожна людина має право на власну фізичну і психічну цілісність, а також те, що під час застосування досягнень медицини і біології необхідно особливо дотримуватися таких вимог: до-

бровільна і належним чином оформлена згода зацікавленої особи відповідно до правил, установлених законом; заборона застосування евгеніки (практики поліпшення духовного і фізичного здоров'я людини), особливо її частини, що має на меті селекцію людей; заборона відтворення людини за допомогою клонування [5].

В 1997 році в місті Ов'єдо, Іспанія була прийнята Конвенція Ради Європи про захист прав та гідності людини у зв'язку з використанням досягнень біології та медицини 1997 р.: Конвенції про права людини та біомедицину (далі Конвенція Ов'єдо) [6]. Конвенція вважається основоположним документом у сфері біоетики на часі. На думку Є. В. Тарасянц, метою Конвенції 1997 р. є конкретизація та розвиток положень Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. [7, 68].

За твердженням, М. Казіні, Г. Гамбіно, А. Спаньйоло, в тексті Конвенції 1997 р. біомедичні права свідомо не впорядковані та не деталізовані, а подані узагальнено, з описом основних напрямів, яких повинні дотримуватися держави, які взяли на себе зобов'язання за даним договором [8, 123]. З вищезазначеною позицією можна погодитися, оскільки, з першого погляду можна зрозуміти, що положення Конвенції про права людини та біомедицину мають декларативний характер. З цього випливає і те, що Конвенція 1997 р. носить рамковий характер, встановлює стандарти у сфері біомедичних прав, з подальшою деталізацією зобов'язань у сфері біомедичних прав в протоколах. Згідно з статтею 31 Конвенції 1997 р. [6], можуть укладатися додаткові протоколи, спрямовані на застосування і розвиток викладених у ній принципів у конкретних сферах. При цьому, кожен протокол має таку ж юридичну чинність, що і сама Конвенція (наразі розроблено три Додаткових протоколи до Конвенції).

У рамках Конвенції 1997 р. був створений спеціфічний механізм тлумачення її положень, а саме у статті 29 вказано, що Європейський суд з прав людини, не посилаючись безпосередньо на жодну конкретну справу, що розглядається тим чи іншим судом, може надавати консультативні висновки з правових питань, які стосуються тлумачення цієї Конвенції, на прохання: Уряду однієї зі Сторін після надання інформації про це іншим Сторонам; Комітету, створеного згідно зі статтею 32 (Керівний комітет з біоетики (CDBI)), у складі представників Сторін цієї Конвенції, рішенням, яке ухвалюється більшістю у дві третини поданих голосів.

Вищезазначений механізм тлумачення відіграє вагомий роль в розвитку біоетичних та біомедичних прав людини. Оскільки, може стимулювати закріплення та імплементацію положень Конвенції 1997 р. як на міжнародному так і на внутрішньодержавному

рівнях. Однак, звернень по тлумаченню Конвенції з біомедицини в ЄСПЛ з боку учасників Конвенції та Керівного Комітету з біоетики поки не надходило [9].

Тим не менш, недоліком Конвенції 1997 р., Е. В. Тарасьянц вважає відсутність можливості звернення до ЄСПЛ для захисту порушених прав [7, 69]. Так само, заявник в ЄСПЛ не може обґрунтувати свої вимоги виключно на нормах Конвенції 1997 р.

у відповідності зі ст. 35 (умови прийнятності) Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод 1950 р..

Переходячи до прецедентної практики ЄСПЛ, що прямо і опосередковано пов'язана із захистом біоетичних, біомедичних та соматичних прав, можна виділити основні групи порушених прав заявників:

Таблиця 1

Групи порушених прав

Групи порушених прав	Судові рішення
1 група. Порушення репродуктивних прав людини	
а) пренатальна діагностика; б) право на законний аборт; в) право народжувати вдома;	а) Draon v. France [GC] (merits), no. 1513/03, judgment of 6 October 2005; б) Bosso v. Italy, no. 50490/99, decision of 5 September 2002; Z v. Poland, no. 46132/08, judgment of 13 November 2012; в) Kosaitė - Čyrienė and others v. Lithuania, no. 69489/12, communicated on 20 December 2012
2 група	
Продовження роду з медичною допомогою	S.H and Others v. Austria [GC], no. 57813/00, judgment of 3 November 2011
3 група	
Діти, народжені за домовленістю про сурогатне материнство	Mennesson v. France, no. 65192/11, judgment of 26 June 2014, ECHR 2014, and Labassee v. France, no. 65941/11, judgment of 26 June 2014
4 група	
Сприяння («assisted») самогубству	Sanles Sanles v. Spain, no. 48335/99, ECHR 2000-XI, decision of 26 October 2000 INCOMPATIBILITY RATIO
5 група. Згода на медичне обстеження або лікування	
а) загальні питання згоди; б) згода на гінекологічний огляд; в) згода на операцію стерилізації	а) Hoffmann v. Austria, no. 12875/87, judgment of 23 June 1993, Series A no. 255-C б) Juhnke v. Turkey, no. 52515/99, judgment of 13 May 2008 в) V.C v. Slovakia, no. 18968/07, judgment of 8 November 2011
6 група. Порушення прав ВІЛ-інфікованих/серйозних хвороб.	
а) загроза видворення; б) ізоляції; в) конфіденційність; г) профілактичні заходи / доступ до лікування	а) Arcila Henaó v.the Netherlands, (no. 13669/03, decision of 24 June 2003 б) Enhorn v. Sweden, no. 56529/00, ECHR 2005-I, judgment of 25 January 2005 в) I. v. Finland, No. 20511/03, judgment of 17 July 2008; I.B. v. Greece, no. 552/10, judgment of 3 October 2013, ECHR 2013 г) Shelley v. the United Kingdom, no. 23800/06, decision of 4 January 2008; Aleksanyan v. Russia, no. 46468/06, judgment of 22 December 2011
7 група	
Право знати свою біологічну ідентичність	Odièvre v. France [GC], no. 42326/98, judgment of 13 February 2003
Справи в яких згадувалося Конвенція про права людини та біомедицину 1997	
V.C v. Slovakia, no. 18968/07, §§ 76-77, judgment of 8 November 2011; Costa and Pavan v. Italy, no. 54270/10, § 21, judgment of 28 August 2012;	
Посилання на роботу Керівного комітету з біоетики Ради Європи	
Parrillo v. Italy [GC], no. 46470/11, § 54, judgment of 27 August 2015; Paradiso and Campanelli v. Italy, no. 25358/12, § 44.	

Джерело: таблиця розроблена авторами на основі Report of the Research Division of the European Court of Human Rights on Bioethics and the case-law of the ECHR [10].

Варто, крім порушених прав, розглянути, з іншої сторони – ознаки впровадження біоетичних стандартів у законотворчість щодо захисту прав людини [12]: 1) **Забезпечення балансу інтересів**: суспільний інтерес проти індивідуального інтересу або, за термінологією етики, холізм проти індивідуалізму.

У галузі біомедицини також існує певний «конфлікт» між різними інтересами та правами, наприклад, між правом на здоров'я (шляхом застосування досягнень сучасної медицини, включаючи використання ембріональних стовбурових клітин) або правом жінок на аборти, з одного боку, і право людського ембріона на життя та людську гідність, з іншого. Стаття 2 Конвенції Ов'єдо передбачає: інтереси та добробут людей мають перевагу над єдиними інтересами суспільства або науки [6]. У своїх рішеннях у справах «Драон проти Франції» (2005) щодо пренатальної діагностики, «Еванс проти Сполученого Королівства» (2007) щодо запліднення *in vitro* та «Діксон проти Сполученого Королівства» (2007) щодо запліднення *in vitro* осіб, які перебувають у в'язниці, ЄСПЛ відзначив необхідність дотримання такого балансу інтересів.

2) **Застосування принципу обережності як одного з етичних принципів**. Цей принцип є одним із принципів міжнародного екологічного права. Він міститься у понад 20 багатосторонніх екологічних угодах, у тому числі тих, що спрямовані на захист здоров'я людей, і підтверджено практикою міжнародних судів. ЄСПЛ вперше застосував принцип обережності в екологічному контексті у своєму рішенні у справі «Татар проти Румунії» (2009 р.), наголосивши на важливості «... принципу обережності, згідно з яким відсутність визначеності щодо сучасних наукових та технічних знань не може виправдати будь-яких затримок з боку держави у прийнятті ефективних та пропорційних заходів» [12].

У міжнародному праві ратифікація конвенції зобов'язує державу застосовувати її положення, а

також вживати у своєму внутрішньому законодавстві заходи, необхідні для приведення їх у дію. Деякі країни-члени Ради Європи, які підписали Конвенцію Ов'єдо, досі не ратифікували її, оскільки не можуть забезпечити її вимог. У 2002 році Україна підписала Конвенцію, проте досі не ратифікувала її. Тому питання ратифікації Конвенції Ов'єдо для України залишається відкритим. Воно є визначальним для міжнародно-правового підтвердження готовності до захисту прав та гідності людини, а також до відповідальності за їх порушення. Для цього на національному рівні потрібно ухвалити законодавство, яке б охоплювало ключові поняття, що стосуються біомедицини, для запобігання грубого порушення прав і гідності людини. Зокрема, мають бути врегульовані питання правового статусу ембріонів, яке б забезпечувало належний їх захист, питання використання стовбурових клітин, терапевтичного клонування, трансплантації (в тому числі, ксенотрансплантації), біомедичні та генетичні дослідження та багато інших. Загалом використання інноваційних технологій у медицині третього тисячоліття повинно здійснюватися виключно на користь людству, що має закріплюватися правом [11, 101].

Висновки. Незважаючи на те, що право на здоров'я відноситься до міжнародних стандартів прав людини, забезпечення реалізації яких здійснюється як на національному, так і на міжнародному рівнях, в даний час, ні на універсальному рівні, ні на регіональному рівні не створені спеціалізовані міжнародно-правові механізми щодо захисту біомедичних прав. На часі міжнародно-правове регулювання соматичних прав людини перебуває на стадії формування. В більшості випадків захист цих прав відбувається шляхом звернення до Європейського суду з прав людини за встановлення порушення відповідних статей Європейської конвенції з прав людини і основоположних свобод: права на життя, заборони катувань, недоторканності приватного життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мезяев А. Новое поколение прав человека: соматические права Международная и внутригосударственная защита прав человека / под ред. Р. Валеева. Москва : Истра, 2011. С. 211.
2. Лаврик М. К. теории соматических прав человека. *Сибирский юридический вестник*. 2005. № 3. С. 16–26.
3. Турянський Ю.І. Соматичні права як новітня юридична категорія. *Право і суспільство*. 2020. № 1. Ч. 1. С. 110–115. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/1_2020/part_1/19.pdf.
4. Мушак Н.Б. Концептуальні підходи до класифікації прав людини в умовах глобалізаційних процесів. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 2. С. 298 – 301.
5. Хартія про основоположні права Європейського Союзу. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text
6. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину від 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334#Text.
7. Тарасьянц Е. В. Международно-правовые аспекты защиты прав человека при проведении биомедицинских исследований. *Московский журнал международного права*. 2008. № 2 (70). С. 62-81.

8. Згречча Е., А. Дж. Спаньйоло, М. Л. ді Петро. Біоетика : підручник пер. з італ. В. Й. Шовкун. Львів : Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2007. С.672.
9. Хендель Н.В. Захист біомедичних прав людини в практиці Європейського суду з прав людини. 2013. С. 416. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9725/Hendel%20414-%20421.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
10. Доповідь дослідного відділу Європейського суду з прав людини про біоетику та прецедентного права ЄС. Report of the Research Division of the European Court of Human Rights on Bioethics and the case-law of the ECHR. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_bioethics_ENG.pdf.
11. Островська Б. В. 20-річний ювілей Конвенції Ов'єдо: досягнення і перспективи. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. № 2. С. 99–104.
12. М. Медведєва Екоетичні та біоетичні стандарти в механізмі міжнародного захисту прав людини. *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2015. № 2. С. 66-71.

REFERENCES

1. Mezyayev A. (2011). Novoye pokoleniye prav cheloveka: somaticheskiye prava Mezhdunarodnaya i vnutrigosudarstvennaya zashchita prav cheloveka. R. Valeyeva (Ed.). Moskva: Istra [in Russian].
2. Lavrik M. (2005). K teorii somaticheskikh prav cheloveka. *Sibirskiy yuridicheskiy vestnik – Siberian legal messenger*, 3, 16-26 [in Russian].
3. Turianskiy Yu.I. Somatychni prava yak novitnia yurydychna katehoriia. *Pravo i suspilstvo – Law and society*, 1, part 1, 110–115. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/1_2020/part_1/19.pdf [in Ukrainian].
4. Mushak N. B. (2011) Kontseptualni pidkhody do klasyfikatsii prav liudyny v umovakh hlobalizatsiinykh protsesiv. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava - The magazine of the University of Law*, 2, 298-301 [in Ukrainian].
5. Khartiia pro osnovopolozhni prava Yevropeiskoho Soiuzu. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text [in Ukrainian].
6. Konventsiiia pro zakhyst prav i hidnosti liudyny shchodo zastosuvannia biolohii ta medytsyny: Konventsiiia pro prava liudyny ta biomedytsynu vid 1997 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334#Text [in Ukrainian].
7. Tarasians E. V. (2008). Mezhdunarodno-pravovyye aspekty zashchity prav cheloveka pri provedenii biomeditsinskikh issledovaniy. *Moskovskiy zhurnal mezhdunarodnogo prava - Moscow Journal of International Law*, 2 (70), 62-81 [in Russian].
8. Zghrechcha E., Spaniolo A. Dzh., Pietro M. L. Bioetyka. V. Y. Shovkun (translation). Lviv : Vydavnytstvo LOBF «Medytsyna i pravo» [in Ukrainian].
9. Khendel N. V. (2013). Zakhyst biomedychnykh prav liudyny v praktytsi Yevropeiskoho sudu z prav liudyny. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9725/Hendel%20414-%20421.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
10. Dopovid doslidnoho viddilu Yevropeiskoho sudu z prav liudyny pro bioetyku ta pretsedentnoho prava YeS. Report of the Research Division of the European Court of Human Rights on Bioethics and the case-law of the ECHR. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_bioethics_ENG.pdf [in Ukrainian].
11. Ostrovska B. (2017). V. 20-richnyi yuvilei Konventsii Oviedo: dosiahnennia i perspektyvy. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy - Scientific notes of the Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 2, 99–104 [in Ukrainian].
12. Medvedieva M. (2015). Ekoetychni ta bioetychni standarty v mekhanizmi mizhnarodnoho zakhystu prav liudyny. *Evropsky politicky a pravni diskurz - European politically and true discourse*, 2, 66-71 [in Ukrainian].

МАРЫНИВ ИВАННА

кандидат юридических наук, доцент кафедры права Европейского Союза
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого,

ЯРМАК АНАСТАСИЯ

студентка Международно-правового факультета
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СОМАТИЧЕСКИХ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА

В статье исследуется современное состояние международно-правового регулирования соматических прав человека и различные подходы ученых к предоставлению их дефиниции. Анализируются существующие европейские стандарты защиты таких прав в соответствии с положениями Конвенции о защите прав и достоинства человека в связи с использованием достижений биологии и медицины: Конвенция о правах человека и биомедицине (1997 г.). На примере прецедентной практики Европейского суда по правам человека рассматриваются основные группы нарушенных прав заявителей, которые косвенно связаны с защитой биоэтических, биомедицинских и соматических прав.

Ключевые слова: соматические права, биоэтика, биомедицина, ЕСПЧ, ЕКПЧ.

MARYNIV IVANNA

PhD, Associate Professor at the Department of European Union Law
of Yaroslav Mudryi National Law University,

YARMAK ANASTASIYA

student of the Faculty of International Law Yaroslav Mudryi National Law University

INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF SOMATIC HUMAN RIGHTS

A problem statement. The development of biology and medicine has led to the formation of a new philosophical discipline and section of applied ethics - bioethics. In the legal field, this development can be traced to the emergence of a new group of human rights - somatic rights, relating to the human authority to dispose of his body intervention. The author's aim is to analyze international legal acts that directly or indirectly relate to the legal regulation of somatic rights, as well as, the practice of protection of such rights in the European Court of Human Rights.

Analysis of research and publications. Bioethical issues are increasingly attracting the attention of authors working in various fields of scientific knowledge, among them E. J. Sudo, Di Bernardo J., Ramon L. Lucas, E. Zgrehcha, B. Yudin, A. Ivanyushkin, M. Chashchin, O. Lishchynska-Mylyan, S. Pustovit, I. Boyko and others. P. Witte, S. Stetsenko, I. Senyuta, R. Grevtsova, M. Medvedev, A. Abashidze, A. Solntsev, E. Tarasyants. In other way, Sedova, A. Ovsyuk, P. Tishchenko, G. Tereshkevich, O. Kashintseva explore the legal problems of bioethics, in particular, their international legal aspects.

The main text. The article examines how bioethical, biomedical and somatic rights are enshrined in the Council of Europe Convention for the Protection of Human Rights and Dignity in the Use of Biological and Medical Achievements 1997: the Convention on Human Rights and Biomedicine (Oviedo Convention). The case law of the European Court of Human Rights examines the main groups of violated rights of applicants, which are indirectly related to the protection of bioethical, biomedical and somatic rights, namely: violations of reproductive human rights (right to legal abortion, right to give birth at home), violation of consent to medical examination or treatment, violation of the rights of HIV-infected / serious diseases. Two main features of the introduction of bioethical standards in lawmaking are considered: ensuring a balance of interests (holism against individualism) and the application of the precautionary principle as one of the ethical principles.

Conclusions. Despite the fact that the right to health refers to international human rights standards, the implementation of which is carried out at both national and international levels, at present, neither at the universal level nor at the regional level. levels do not create specialized international legal mechanisms for the protection of biomedical rights. In most cases, these rights are protected by recourse to the European Court of Human Rights for finding violations of the relevant articles of the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms: the right to life, the prohibition of torture, and privacy.

Keywords: somatic rights, bioethics, biomedicine, ECHR, ECHR.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Маринів І. І., Ярмак А. Д. Міжнародно-правове регулювання соматичних прав людини. *Право та інновації*. 2021. № 1 (33). С. 62–67.